

**Zespół Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 im. Jana Szczepanika
w Krośnie**

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
I PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA**

PRZYRODA

Opracowali nauczyciele przyrody.

Podstawa prawna:

- obowiązujące rozporządzenie MEN dotyczące zasad oceniania i klasyfikowania uczniów;
- Szkolny System Oceniania w Zespole Szkół Ponadgimnazjalnych Nr 1 w Krośnie
- podstawa programowa z przyrody.

Ogólne zasady oceniania

- Każdy uczeń jest oceniany zgodnie z obowiązującą skalą i zasadami określonymi w Szkolnym Systemie Oceniania.
- Oceny są jawne dla uczniów i ich rodziców (prawnych opiekunów).
- W przypadku oceniania bieżącego dopuszcza się stosowanie plusów (+), z wyłączeniem oceny celującej.
- Przy ustalaniu ocen w klasyfikacji śródrocznej ocenę z plusem traktuje się jako ocenę zwiększoną o 0,5.
- Uczeń w czasie roku szkolnego ma dwukrotnie wystawioną ocenę semestralną, w tym druga ocena jest oceną roczną.
- Ocenę semestralną ustala się na podstawie ocen cząstkowych zdobytych w I semestrze, a ocenę roczną na podstawie oceny semestralnej i ocen cząstkowych z II semestru.
- Sprawdzanie osiągnięć edukacyjnych uczniów może odbywać się na podstawie pisemnych prac uczniowskich, kartkówek, testów, sprawdzianów, odpowiedzi ustnych, prac wytwórczych, projektów, ćwiczeń praktycznych, prac domowych, obserwacji.
 1. Odpowiedź ustna – obejmuje do 3 ostatnich tematów lekcyjnych lub z ustalonego przez nauczyciela zakresu materiału
 2. Kartkówka – odpowiedź pisemna obejmująca do 3 ostatnich tematów, sprawdzająca systematyczność pracy ucznia i niewymagająca wcześniejszego zapowiadania.
 3. Sprawdzian – odpowiedź pisemna z określonej wcześniej przez nauczyciela partii materiału, np. działu, zapowiedziana z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem. Informację o terminie sprawdzianu nauczyciel zaznacza w dzienniku.
 4. Prezentacja.
 5. Referat.
 6. Zadanie domowe.
 7. Praca na lekcji, ćwiczenia, aktywność
 8. Praca w zespołach.
- Uczeń ma możliwość jednorazowej poprawy oceny niedostatecznej ze sprawdzianu w formie i terminie ustalonym z nauczycielem. Jeżeli uczeń uzyska ocenę pozytywną z poprawy, wówczas przy ustalaniu śródrocznej (rocznej) oceny klasyfikacyjnej uwzględnia się średnią z obydwu ocen.
- Jeżeli uczeń był nieobecny na sprawdzianie (nieobecność usprawiedliwiona dłuższa niż 3 dni) powinien go zaliczyć w terminie (tydzień od terminu oddania sprawdzonych prac przez nauczyciela) i w formie uzgodnionej z nauczycielem. Jeżeli uczeń nie podjął próby zaliczenia materiału w danym terminie, nauczyciel ma prawo egzekwować wiedzę na najbliższej lekcji po upływie terminu zaliczenia.
- W sytuacji, kiedy uczeń był nieobecny na sprawdzianie (nieobecność nieusprawiedliwiona lub usprawiedliwiona 1-3 dni) nauczyciel ma prawo bez zapowiedzi i w wybranej formie sprawdzić przewidziane sprawdzianem wiadomości i umiejętności ucznia.

- Kartkówkę nie można poprawiać.
- Nauczyciel przerywa sprawdzian lub kartkówkę uczniowi lub całej klasie, jeśli stwierdzi, że zachowanie uczniów nie gwarantuje samodzielności pracy.
- Stwierdzenie faktu odpisywania (ściągnięcia) podczas sprawdzianu jest podstawą do wystawienia oceny niedostatecznej.
- Nauczyciel jest zobowiązany do sprawdzenia i oddania prac klasowych w terminie dwóch tygodni, kartkówkę w terminie jednego tygodnia.
Do czasu oddania sprawdzonej pracy klasowej lub kartkówki nauczyciel nie powinien stosować pisemnej kontroli wiedzy i umiejętności.
Uczniowie zostają zapoznani z poprawionymi pracami pisemnymi w szkole.
- Uczeń ma prawo jednokrotnie w czasie semestru zgłosić nieprzygotowanie do lekcji. Przez nieprzygotowanie się do lekcji rozumiana jest: niegotowość do odpowiedzi ustnej, brak pracy domowej, brak zeszytu lub potrzebnych pomocy. Po przekroczeniu limitu uczeń każdorazowo otrzymuje ocenę niedostateczną.
- Uczeń może uzyskać w czasie lekcji pozytywną ocenę za prawidłowo rozwiązany problem z zakresu nowego materiału.
- Niewykonanie zadanej przez nauczyciela pracy (także podczas lekcji), może być podstawą do wystawienia częściowej oceny niedostatecznej.
- Przy wystawianiu oceny nauczyciel bierze pod uwagę predyspozycje, możliwości intelektualne oraz wkład pracy ucznia.
- Uczeń może ubiegać się o uzyskanie wyższej niż przewidywana oceny klasyfikacyjnej. Warunki i tryb uzyskania wyższej niż przewidywana rocznej oceny klasyfikacyjnej z zajęć edukacyjnych określa Szkolny System Oceniania.

Kryteria ocen

- Uczniowi można ustalić ocenę klasyfikacyjną z co najmniej dwóch ocen częściowych wystawionych podczas różnych form kontroli wiedzy i umiejętności.
- Ocenę semestralną lub roczną wystawia nauczyciel najpóźniej na tydzień przed terminem klasyfikacyjnego posiedzenia Rady Pedagogicznej.
- O zagrożeniu oceną niedostateczną nauczyciel informuje ucznia, wychowawcę klasy, a za jego pośrednictwem rodziców ucznia na miesiąc przed klasyfikacją.
- Pisemne formy aktywności ucznia oceniane są w skali procentowej.
Punkty uzyskane przez ucznia ze sprawdzianów i kartkówkę przeliczane są na oceny według następującej skali:

0% -37%	<i>niedostateczny</i>
38%-39%	<i>-dopuszczający</i>
40% -46%	<i>dopuszczający</i>
47% -51%	<i>+ dopuszczający</i>
52%-54%	<i>- dostateczny</i>
55% -64%	<i>dostateczny</i>
65% -70%	<i>+ dostateczny</i>
71%-74%	<i>- dobry</i>
75% -82%	<i>dobry</i>
83% -86%	<i>+ dobry</i>
87%-89%	<i>- bardzo dobry</i>
90% -100%	<i>bardzo dobry</i>
100% + zadanie dodatkowe	<i>celujący</i>

Przekazywanie informacji o ocenach

- Nauczyciel informuje uczniów:
 - o wymaganiach i kryteriach oceniania,
 - o otrzymywanych ocenach.
- Nauczyciel informuje rodziców:
 - o wymaganiach i kryteriach oceniania,
 - o postępach ich dzieci,
 - o trudnościach uczniów w nauce,
 - o aktualnym stanie wiedzy i umiejętności
 - o uzdolnieniach dziecka,
 - daje wskazówki do dalszej pracy ucznia.
- Nauczyciel informuje wychowawcę klasy:
 - o aktualnych osiągnięciach uczniów,
 - o sytuacjach wymagających jego zdaniem interwencji.

Wymagania na ocenę

Sprawdzanie osiągnięć uczniów odbywa się według oddzielnych wymagań dla każdego pozytywnego stopnia, czyli wymagań na stopień dopuszczający (*wymagania konieczne*), dostateczny (*wymagania podstawowe*), dobry (*wymagania rozszerzające*), bardzo dobry (*wymagania dopełniające*) i celujący (*wymagania wykraczające*).

Wymagania konieczne - obejmują wiadomości i umiejętności, których opanowanie pozwoli uczniowi kontynuować naukę na danym poziomie nauczania. Wymaganiom koniecznym odpowiadają cele kategorii - uczeń **wie**. Uczeń zapamiętuje i odtwarza wiadomości (*definiuje, wymienia, nazywa*), opisuje działania (ale niekoniecznie je wykonuje). Uczeń, który spełnia te wymagania, uzyskuje ocenę dopuszczającą.

Wymagania podstawowe – obejmują wiadomości i umiejętności, które są stosunkowo łatwe do opanowania, użyteczne w życiu codziennym i konieczne do kontynuowania nauki. Wymaganiom podstawowym odpowiadają cele kategorii - uczeń **rozumie**. Uczeń rozumie wiadomości (*wyjaśnia, streszcza, rozróżnia*), odtwarza działania. Uczeń, który spełnia wymagania konieczne i podstawowe, uzyskuje ocenę dostateczną.

Wymagania rozszerzające – obejmują wiadomości o średnim poziomie trudności, a ich przyswojenie nie jest niezbędne do kontynuowania nauki. Mogą one, ale nie muszą być użyteczne w życiu codziennym. Są pogłębione i rozszerzone w stosunku do wymagań podstawowych. Wymaganiom rozszerzonym odpowiadają cele kategorii - uczeń **stosuje** wiadomości. Uczeń wykorzystuje wiadomości i umiejętności w sytuacjach typowych (*rozwiązuje, porównuje, rysuje, projektuje*). Uczeń, który spełnia wymagania konieczne, podstawowe i rozszerzające, uzyskuje ocenę dobrą.

Wymagania dopełniające – obejmują wiadomości i umiejętności, które są trudne do opanowania, nie mają bezpośredniego zastosowania w życiu codziennym, mogą, ale nie muszą wykraczać poza program nauczania. Wymaganiom dopełniającym odpowiadają cele kategorii - uczeń **rozwiązuje problemy**. Uczeń wykorzystuje wiadomości i umiejętności w

sytuacjach problemowych/nietypowych (*dowodzi, przewiduje, ocenia, wykrywa*). Uczeń, który spełnia warunki konieczne, podstawowe, rozszerzające i dopełniające, zyskuje ocenę bardzo dobrą.

Wymagania wykraczające - obejmują wiadomości i umiejętności złożone, twórcze naukowo. Uczeń opanował w pełni wymagania programowe, a jego wiadomości i umiejętności wykraczają poza obowiązujący program nauczania lub uczeń rozwiązuje zadania problemowe z zakresu objętego programem, jednak o wysokim stopniu złożoności, i jednocześnie spełnia on wszystkie wymagania niższe, uzyskuje ocenę celującą.

Oceniane umiejętności

Uczeń otrzymuje poszczególne oceny za określone umiejętności.

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- ma i stosuje wiadomości oraz umiejętności wykraczające poza zakres wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia,
- ma wiadomości oraz umiejętności z zakresu wymagań podstawy programowej dla danego etapu kształcenia i stosuje je do rozwiązywania zadań problemowych o wysokim stopniu złożoności,
- samodzielnie podejmuje działania zmierzające do poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności zdobytych na lekcjach przyrody,
- formułuje problemy i buduje modele odpowiedzi,
- wykorzystuje wiedzę i umiejętności do analizy, syntezy i rozwiązywania nietypowych problemów.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,
- stosuje zdobytą wiedzę i umiejętności do rozwiązywania problemów oraz zadań problemowych (nowych),
- analizuje i ocenia informacje pochodzące z różnych źródeł,
- poprawnie wyjaśnia zależności przyczynowo-skutkowe,
- wykazuje dużą samodzielność i potrafi bez pomocy nauczyciela korzystać z różnych źródeł wiedzy, np.: układu okresowego pierwiastków chemicznych, wykresów, tablic fizycznych, chemicznych, encyklopedii i Internetu.
- projektuje i bezpiecznie wykonuje doświadczenia,
- wykorzystuje zdobytą wiedzę do samodzielnego rozwoju.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w dużym zakresie wiadomości i umiejętności określone w wymaganiach podstawy programowej,

- poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do samodzielnego rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- krytycznie korzysta z wielu źródeł wiedzy,
- określa związki przyczynowo-skutkowe,
- wykonuje samodzielnie i poprawnie większość poleceń, zadań i doświadczeń, przestrzegając zasad bezpieczeństwa.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- z pomocą nauczyciela poprawnie stosuje wiadomości i umiejętności do rozwiązywania typowych zadań i problemów,
- z pomocą nauczyciela korzysta ze źródeł wiedzy,
- z pomocą nauczyciela bezpiecznie wykonuje doświadczenia.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma pewne braki w wiadomościach i umiejętnościach określonych w wymaganiach podstawy programowej, ale nie przekreślają one możliwości dalszego kształcenia,
- z pomocą nauczyciela rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne o niewielkim stopniu trudności.

Oprócz wyżej wskazanych przy ocenianiu będą brane pod uwagę następujące umiejętności:

- aktywny udział ucznia w debatach i dyskusjach, przede wszystkim: zgodność z tematem, argumentację, dyscyplinę wypowiedzi i kontrolę czasu wypowiedzi;
- aktywny udział ucznia w burzy mózgów, przede wszystkim: jakość i trafność argumentowania, poprawność wnioskowania, dyscyplinę merytoryczną i umiejętność zajmowania wyraźnego stanowiska i selekcji informacji;
- jakość prezentacji (prelekcji) uczniowskiej, przede wszystkim: umiejętność doboru i selekcji informacji, zgodność z prezentowanym tematem, ramy czasowe wypowiedzi, samodzielność opracowania tematu, logikę prezentacji.
- aktywność udziału w projekcie uczniowskim, przede wszystkim: zaangażowanie, samodzielność, umiejętność pracy w zespole, dobór i selekcję wiadomości i jakość prezentacji wyników;
- przygotowanie, przeprowadzenie i opracowanie obserwacji i doświadczenia – wg zasad podanych przez nauczyciela;
- umiejętność i kulturę prezentacji własnych sądów i przemyśleń;
- poprawność językową;
- poprawność w stosowaniu języka symboli dziedziny wiedzy, której wypowiedź dotyczy;
- umiejętność działania zespołowego;
- wykorzystanie narzędzi technologii komputerowej na różnych etapach pracy;
- wykorzystywanie różnorodnych, wiarygodnych źródeł informacji oraz krytyczny do nich stosunek;
- praktyczne wykorzystywanie przepisów prawa dotyczących własności intelektualnej.